

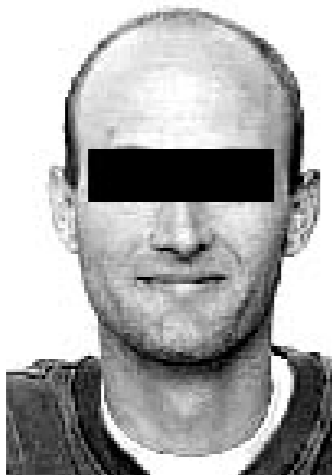
Het proces tegen ex-BVD'er Paul H.

Top Secret: het AIVD-lek

Verkocht ex-geheim agent Paul H. documenten aan topcrimineel Mink K.? En wie lekte de staatsgeheimen aan De Telegraaf? Dat zijn de vragen die deze week in de Haagse rechtbank centraal staan. **Probleempje voor het OM: er zijn vele scenario's mogelijk, want de stukken liggen al lang op straat.** Door Stan de Jong

Wie het onderzoek van justitie naar de schending van staatsgeheimen leest, krijgt last van het Droste-effect: het bekende cacaoblikje waarop een verpleegster staat afgebeeld met een dienblad waarop hetzelfde cacaoblik staat, waarop weer een verpleegster te zien is met het cacaoblik, enzovoort. Ga maar na. Er is een criminele groepering (rond Mink K.) die politie- en justitieambtenaren omkocht om geheime documenten in bezit te krijgen. Naar die groepering doet de inlichtingen- en veiligheidsdienst vervolgens onderzoek. Een ex-BVD-agent verkoopt deze staatsgeheimen later weer aan de criminelen. En uiteindelijk komt het hele pakket op straat te liggen waarna het tot overmaat van ramp wordt doorspeeld aan De Telegraaf. Lek-op-lek.

Alle ogen mogen dezer dagen gericht zijn op het proces tegen Willem Holleeder in de bunker in Amsterdam-Osdorp, de rechtszaak die in Den Haag plaatsvindt is in ieder geval in de ogen van de rijksoverheid even belangrijk. 'Er moet uitgezocht worden waar het lek zit en er moet tegen opgetreden worden,' stelde de vorige minister van Justitie Piet Hein Donner na publicaties in De Telegraaf. En de Haagse rechtbankpresident verzuchtte tijdens een eerdere zitting: 'Lekken vanuit

Mink K.

instanties zoals de AIVD. Als er iets is dat samenleving en rechtsorde schokt, zijn het dit soort zaken wel.'

Van het handjevol hoofdrolspelers in het AIVD-drama zijn nog drie verdachten over: de aan lager wal geraakte voormalige BVD-agent Paul H. en twee wat louche zakenlui, genaamd Bertus van D. en Bastiaan van G.. Maar de vraag is of de rechter een vinger achter het dossier krijgt. De scenario's over hoe de informatie op straat kwam te liggen, worden steeds talrijker. En het onderzoek

wordt bemoeilijkt doordat veel betrokkenen zich op hun geheimhoudingsplicht of verschoningsrecht kunnen beroepen: journalisten, (ex-)geheim agenten én advocaten.

Integriteitsaantastingen

Het verhaal begint op 21 januari 2006. Die dag pakt De Telegraaf flink uit. 'AIVD-geheimen bij drugsmafia', kopt het dagblad. Het is eigenlijk een dubbele primeur. De Telegraaf beschrijft ten eerste in detail hoe de BVD (voorloper van de AIVD) onderzoek deed naar de groepering rond Mink K., die in de internationale wapen- en drugshandel actief zou zijn en ervan wordt verdacht politie- en justitieambtenaren te hebben omgekocht. Ten tweede blijkt uit het onderzoek van de journalisten Bart Mos en Joost de Haas dat dit BVD-onderzoek óók weer in handen is gekomen van Mink K.. En het is -om in Mink K.-termen te blijven- explosief materiaal. Bij de AIVD is de bom dan al even daarvoor gebarsten. Vóór de publicatie heeft De Telegraaf netjes aan de AIVD gemeld dat de krant in het bezit is van de staatsgeheime gegevens. Het hoofd van de AIVD -Sybrand van Hulst- doet ogenblikkelijk aangifte terzake het 'lekker van staatsgeheimen.' En de Rijksrecherche start een onderzoek onder de naam 'Oslo'.

Paul H. zou jarenlang een informant, genaamd Sentaro, hebben gerund in de directe omgeving van Mink K.

Wanneer de gelekte documenten nader worden bestudeerd, blijkt het inderdaad om superconfidentiële informatie te gaan. Om precies te zijn: 'Werkdossiers van de BVD met gevoelige, operationele gegevens over de periode 1996-2000 naar mogelijke verwevenheid van de onderwereld en bovenwereld en integriteitsaantastingen in relatie tot het openbaar bestuur en de rechtspleging in Nederland.' Het betreft onder meer letterlijke weergaven van afgeluisterde telefoongesprekken. Ernstiger nog is dat de namen zijn vermeld van BVD/AIVD-medewerkers en van informanten van de BVD, weliswaar 'veelal in codenaam,' maar 'niet valt uit te sluiten dat ingewijden de identiteit van de bronnen kunnen achterhalen.' Levensgevaarlijk voor de betrokkenen natuurlijk.

Op 6 februari 2006 sijpelen dan de eerste ambtsberichten van de AIVD binnen die de Rijksrecherche moeten helpen het lek op te sporen. Vier (ex-)medewerkers van de

geheime dienst zouden kopieën of de originele set documenten in handen kunnen hebben gehad. Een van deze medewerkers (opgevoerd onder de naam AIVD1) bevestigt dat een klein groepje inzage had. Maar, zo voegt hij eraan toe: 'Slechts één man binnen de BVD/AIVD had de beschikking over de gehele documentengroep. Dit betrof AIVD5.'

En die AIVD5 is Paul H.. Over Paul Adrien H. (27 oktober 1956, Den Haag) komt ook een apart ambtsbericht binnen dat er niet om liegt. Na zijn ontslag bij de BVD, op 1 augustus 2001, zou H. over staatsgeheime documenten hebben beschikt. 'Tevens beschikt de AIVD over aanwijzingen dat Paul H. ooit een aanzienlijk bedrag vanuit het criminele milieu zou hebben ontvangen.' Bedoeld is de groepering rond Mink K.. Vanaf dat moment is Paul H. *enemy of the state* nummer één.

Wraakzucht

Ondertussen heeft de Rijksrecherche niet stilgezeten. Na de publicatie worden De Telegraaf-journalisten in het geniep gevolgd en afgeluisterd. Zo blijkt dat het duo Mos en De Haas op 24 januari 2006 -dus enkele dagen na verschijning van het artikel- een ontmoeting heeft gehad met ene Jan Willem Oswald Godin, een internationale zakenman.

Ook een andere persoon die in 'een grijze Mercedes' reed zou daarbij aanwezig zijn geweest. De Mercedes blijkt op naam te staan van Mavage Beheer met als bestuurder Marcus Johannes (Mark) van G.. Mark van G. en zijn broer Bastiaan van G. worden in verband gebracht met Paul H.. 'Het betreft hier criminele contacten in de internationale drugshandel,' schrijft de AIVD. Vreemd genoeg zal daar later niet meer op worden ingegaan. Mark van G. verdwijnt, in tegenstelling tot zijn broer Bastiaan, zelfs geheel uit beeld.

Er worden meer schemerige samenkomsten geregistreerd. Zo zou Godin een ontmoeting hebben gehad met een andere verdachte: de Katwijkse Bertus van D., die in de bouwwereld zit. Er wordt door de heren gesproken over hun wederzijdse kennis Paul H., en Bertus van D. geeft aan 'het pak papier meerdere keren in handen te hebben gehad.' Op 3 februari heeft Bertus van D. in Wassenaar een afspraak met... Bart Mos van De Telegraaf.

De Telegraaf

Wie is secret agent Paul H.?

Boomlange, Haagse voormalige superagent. 'Amicaal, hij kon makkelijk je vertrouwen winnen,' aldus een oud-vriendje. Zat twintig jaar bij de BVD, onder meer als 'operateur' ofwel runner van informanten. Werkte intensief samen met Sentaro (naar verluidt de in 2003 geliquideerde crimineel Jules Jie), de mol in de organisatie van Mink K.. Gescheiden, twee kinderen. Na zijn ontslag bij de BVD 'in een vrije val geraakt en zowel persoonlijk als zakelijk failliet verklaard.' Zou volgens de AIVD contacten onderhouden met internationale drugs- en wapenhandelaars. Had korte tijd een recherchebureau en was zelfs even lokaal politiek actief. Ontkent ooit direct contact met Mink K. te hebben gehad.

Voor de Rijksrecherche is de cirkel dan bijna rond. Maar er duikt nog een andere figuur uit de coulissen op, Dirk de Jong, die, zo zal later blijken, al tien jaar lang informant van de Criminele Inlichtingen Eenheid is. Dirk, die tijdens de ondervragingen door de Rijksrecherche kampt met ernstig geheugenverlies, heeft Paul H. gebeld met de vraag om contact met hem op te nemen. En Dirk is weer een oude bekende van Bertus van D.. De Rijksrecherche denkt nu het groepje zakenlui in beeld te hebben dat de staatsgeheime informatie op de een of andere

manier van Paul H. heeft verkregen en aan De Telegraaf gelekt. Zeker is dat Bertus van D. enige tijd bij Paul H. inwoonde en gelegenheid had de stukken -als die daar lagen- te bemachtigen. Bovendien is er een motief. Paul H. zou schulden hebben gemaakt bij Bertus in verband met mislukte investeringen in vastgoed. Uit wraakzucht zou Bertus de geheime stukken hebben gestolen, luidt de lezing van justitie.

Maar de verdachten ontkennen en geven een heel andere reden op voor hun contacten met Mos en De Haas. Zij zouden de journalisten hebben gesproken over de zogenaamde Welkezaak, een financieringsconcern waar het nodige mee mis is gegaan. Een aantal kennissen van Paul H., onder wie Bastiaan van G., is door de toestanden bij Welke ernstig gedupeerd geraakt. Inderdaad blijkt De Telegraaf omstreeks die tijd enkele artikelen over Welke te hebben geschreven. Een krankzinnige samenloop van omstandigheden?

Opvallend is wel dat Jan Willem Godin geen enkele betrokkenheid heeft bij de Welkezaak, maar tóch bij de besprekingen met de journalisten aanschuift. Godin zal overigens van de verdachtenlijst worden geschrapt. Evenals Dirk ('Ik heb een blackout') de Jong. Blijven over Bastiaan van G. en Bertus van D.. En natuurlijk Paul H., de 'foute' James Bond.

Nadat een handgranaat in zijn auto was aangetroffen, was voor Paul H. 'de maat vol'

Handgranaat

Vermoedelijk heeft Paul H. er in die maanden nog geen notie van dat zo driftig om hem heen wordt gerechercheerd. Omdat de AIVD er lucht van krijgt dat De Telegraaf met een follow-upartikel komt waarin de handel en wandel van de oud-BVD'er wordt blootgelegd, wordt H. op 4 mei 2006 aangehouden en in verzekering gesteld. H. ontkent zich schuldig te hebben gemaakt aan schending van staatsgeheimen, maar zegt dat hij zich onvoldoende kan verweren 'omdat hij zich dan weer aan die misdrijven zou schuldig maken.' Vooraf is H. namelijk een brief uitgereikt van de AIVD waarin hij, hoewel hij niet langer werkzaam is bij de dienst, op zijn geheimhoudingsplicht wordt gewezen.

Een tweede verhoor met H. vindt plaats op 6 mei. Het gevreesde artikel in De Telegraaf is dan een dag ervoor verschenen. Paul H. zou jarenlang een informant, genaamd Sentaro,

hebben gerund in de directe omgeving van Mink K.. Maar nadat hij gefrustreerd de dienst had verlaten, zou H. de andere kant hebben gekozen. Volgens De Telegraaf had H. via 'liefdesbrieven' met de gedetineerde Mink K. gecorrespondeerd.

Paul H. verklaart 'ontzet' te zijn door het artikel. In De Telegraaf staat zijn pasfoto afgedrukt en hij vreesd nu voor de veiligheid van zichzelf en zijn familie. De dagen erna wordt hij meerdere malen verhoord. Het klopt, zegt hij, dat hij in het kader van het Onderzoek Wapen (later: Mikado) een informant dicht bij Mink K., genaamd Sentaro, heeft gerund. Tevens bevestigt hij onenigheid te hebben gekregen met de leiding van de BVD 'over verschillende inzichten in de manier van werken.' Zo was hij bang dat zijn 'identiteit binnen het criminele milieu bekend zou raken.' Nadat een handgranaat in zijn auto was aangetroffen, was voor Paul H., vertelt hij, 'de maat vol.' Omdat hij het gevoel had bij het onderzoek naar de aanslag 'in het geheel niet gesteund te worden door de organisatie' had hij met een 'bronzen handdruk' de geheime dienst verlaten. Maar H. ontkent dat hij staatsgeheimen in huis had, laat staan dat hij die heeft verkocht aan Mink K.. Hij nam wel eens een dossiertje mee naar huis, erkent hij, maar hij bracht die altijd weer keurig terug. Volgens

H. zou uit de wijze waarop de uitgelekte documenten waren gerubriceerd ook blijken dat ze niet van hem afkomstig zijn.

Als het groepje kennissen van Paul H. nader aan de tand wordt gevoeld, maakt met name Bertus van D. zich steeds verdachter. Hij verklaart dat Paul H. hem 'besodemieterd' had, dat hij bij H. documenten had zien liggen van de inlichtingen- en veiligheidsdienst en dat hij met zijn maatje Dirk de Jong had besproken hoe hij H. daarmee 'kon kwetsen.' Maar tot daadwerkelijke actie zou het niet gekomen zijn. Wel wordt aannemelijk dat Bertus een pasfoto van Paul H. aan De Telegraaf heeft gegeven. Maar voor het lekken van de staatsgeheimen is dat geen bewijs. Immers, het kan zijn dat pas na de eerste publicaties in De Telegraaf de kennissenkring van Paul H. door de journalisten is gebruikt voor het inwinnen van nadere informatie over de oud-spion. Wat de rol van de andere verdachte -Bastiaan van G.- is, blijft helemaal in het ongewisse. ▶

Joost de Haas (links) en Bart Mos, de twee Telegraaf-journalisten die ondanks gijzeling door justitie hun bronnen niet wilden prijsgeven.

► Het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) wordt opdracht gegeven de staatsgeheime documenten op vingerafdrukken te onderzoeken, maar dit levert geen sporen op. In een ultieme poging de journalisten te laten onthullen wie hun bronnen zijn, worden Bart Mos en Joost de Haas door de rechter gegijzeld. Maar onder grote publieke belangstelling moeten ze weer op vrije voeten worden gesteld. Mos en De Haas hebben geen kik gegeven. En zo zit justitie met een zaak waarin harde bewijzen tegen Bastiaan van G. en Bertus van D. ontbreken. Dat Paul H. zelf de stukken aan De Telegraaf heeft toegespeeld is uiterst onaannemelijk, gezien het feit dat hij het grootste slachtoffer is van de onthullingen - zo lullig gaat De Telegraaf natuurlijk niet om met zijn bronnen. Hetgeen uiteraard onverlet laat dat het wel degelijk Paul H. kan zijn geweest die de documenten ooit aan Mink K. heeft aangeboden.

Er bestond volgens Paul H. een levendige 'kopieercultuur' binnen de geheime dienst

Vuilniszakken

Ongetwijfeld zullen de advocaten van de verdachten erop wijzen dat er ook alternatieve scenario's zijn waardoor de documenten in handen van De Telegraaf kunnen zijn beland. Om er een paar te noemen:

- Een andere AIVD'er is het lek. Volgens Paul H. waren tientallen medewerkers van de onderzoeken op de hoogte. Er bestond volgens hem een levendige 'kopieercultuur' binnen de geheime dienst.
- De Telegraaf-journalisten hebben hun informatie gekregen van collega's. Door

ex-officier van justitie Fred Teeven is al de naam van misdaadverslaggever Bas van Hout genoemd. Maar Teeven heeft het 'van horen zeggen' en zijn bron kan het verhaal niet bevestigen.

- Niet Bertus van D. en/of Bastiaan van G. hebben de stukken aan De Telegraaf gegeven, maar Mink K. zélf. Al dan niet via zijn vriendin c.q. kennissenkring. Het is een scenario dat extra voeding heeft gekregen nu vorige week bekend werd dat oud-advocaat Bram Zeegers in 2004 heeft verklaard dat Mink K. BVD-stukken aan Willem Endstra te koop had aangeboden. Als we dit mogen geloven, liep Mink nogal met de staatsgeheimen te leuren.

- Een andere, nogal gewaagde theorie: de stukken zijn via de advocaat van Mink K.,

Adèle van der Plas, in handen van derden gekomen. Wat voor deze theorie pleit, is dat de advocate natuurlijk makkelijk toegang heeft tot Mink K.. Intrigerend detail: als er huiszoeking wordt gedaan bij Paul H. vindt de recherche, verborgen in een platenhoes, pleitaantekeningen van een pro-formazitting van Mink K.. De stukken zouden afkomstig zijn van het advocatenkantoor.

- Ten slotte is er een getuige die zegt dat zij zes à acht 'vuilniszakken' met documenten van Paul H. heeft ontvangen tegen een borg van 50.000 euro. Het gaat om Villes Franken, die ooit een rol speelde in de IRT-affaire en werd veroordeeld wegens cocaïnehandel. Hoewel Franken later haar beweringen afzwakt en verklaart dat het niet om staatsgeheimen ging, wordt wel duidelijk dat in het milieu volop in dossiers wordt gehandeld. Anderzijds: Franken, die vroeger als man door het leven ging, heeft een levendige fantasie.

Kortom, de complotdenkers kunnen deze week hun hart ophalen. Aan de Haagse rechtbank de zware taak fictie en werkelijkheid te scheiden ■

De Holleeder-link

'Het betrof een analyse van de BVD over de groep-Mink K.. Ik vond het verbluffend dat Wim dat had gekregen.' Aldus de voormalige vertrouweling van Willem Endstra, Bram Zeegers, in een tot voor kort geheim gehouden deel uit zijn verklaringen. De ex-advocaat verklaarde verder dat het 'een voorproefje was van meer informatie die Mink K. had; ook over Wim zelf. Wim zei dat hij daarvoor een ton moest betalen.' Of de stukken ook daadwerkelijk ooit door Endstra zijn gekocht, blijft onduidelijk. Zeegers legde zijn verklaringen af in het Kolbak-onderzoek naar de groep-Holleeder. Waardoor er nu een link is gekomen tussen de zaak-Holleeder en de zaak tegen de 'lekkende' ex-BVD'er Paul H.. Van Holleeder is overigens ook bekend dat hij eenvoudig over politie- en justitiedossiers kon beschikken.